

Енциклопедія Сучасної України

Том 2

Б-Біо

Київ-2003

Літ.: Назарко І. Київські і Галицькі Митрополити. Рим, 1962; Його ж. Отець Лев Березовський // Бучач і Бучаччина: Істор.-мемуар. зб. Нью-Йорк: Лондон; Париж; Сідней; Торонто, 1972; Романюк М. Оратаї журналістської ниви. Л., 2002.

М. М. Романюк

БЕРЕЗОВСЬКИЙ

Леонід (10. 03. 1907, м. Радивилів Дубнів. пов., нині Рівнен. обл. – 28. 11. 1987, Пряшів, Словаччина) – педагог. Д-р теології (1969). Закін. богослов. ф-т (1931) Варшав. ун-ту, де згодом вивчав музику (1931–36). Працював вчителем музики в г-зії, муз. школі у Кременці (нині Терноп. обл., 1939–41); був дир. муз. школи у Дубні (1941–

43). У 1943 вивезений до Німеччини, звідки згодом втік до Чехо-Словаччини. 1946–48 – дир. муз. школи у Жатці; від 1948 – у викл. семінарії у Карлових Варах; 1950–71 – проф. ун-тів у Празі, Пряшеві. Автор граматики для укр. серед. шкіл (1957), праць із питань теології, зокрема монографій «Dogmatické bohoslovie» (1952), «Typológia ľudskej povahy a problém diakonie» (1971).

С. Пружинський

БЕРЕЗОВСЬКИЙ

Микола Давидович (05. 01. 1937, с. Перегонівка Підвисоц., нині Голованів. р-ну Кіровоград. обл.) – вчений-зоотехнік. Д-р с.-г. н. (1991), проф. (1995), чл.-кор. УААН (1995). Закін. Одес.

с.-г. ін-т (1962). Працював зоотехніком у радгоспі Черкас. обл. (1962–63); зоотехніком-селекціонером, дир. держплемстанції Микол. обл. (1963–65); в Ін-ті свинарства УААН: м. н. с. (1968 – 70), ст. н. с., від 1979 – зав. відділу розведення і генетики; одночасно від 1995 – проф. каф. заг. тваринництва Полтав. с.-г. ін-ту. Наук. дослідж.: селекція свиней великої білої породи, проблеми імунної та популяційної генетики. Автор кількох селекц. досягнень (типів і ліній свиней). Розробив селекц.-технол. систему вироб-ва свинини в Україні.

Пр.: Свинарство на племінній основі. К., 1987 (співавт.); Преобразование генофонда пород. К., 1990 (співавт.); Селекційно-технологічна система виробництва свинини на Україні: Технол. проект. К., 1991 (співавт.); Генофонд, оцінка та використання свиней. К., 1994 (співавт.); Гибридизация на внутрипородной и межпородной основе // Свиноводство. 1999. № 1 (співавт.); Стан та перспективи селекції з різними популяціями свиней великої білої породи в Україні // ВАН. 1999. № 10.

Літ.: Баньковський Б. В. Березовський Микола Давидович // Вчені-селекціонери у тваринництві. К., 1997.

В. М. Самородов

БЕРЕЗОВСЬКИЙ

Олександр Іванович (01. 12. 1867, Чернігівщина – 15. 10. 1940, Берлін) – військовик. Учасник 1-ї світ. війни. Георгіїв. кавалер (1914). Закін. Петров.-Полтав. кадет. корпус, Михайлів. артилерій. уч-ще (1889), Микол. академію Генштабу в С.-Петербурзі (1896). Служив у штабах Київ., Вілен., Казан. військ. округів. Під час 1-ї світ. війни – ком-р піхотного Модлин. полку, нач. штабу 10-го армій. корпусу (1915), генерал-лейтенант, командував 3-ї гренадер. дивізії (1916), ком-р 31-го армій. корпусу (кін. 1917). Нагородж. Георгіїв. зброєю (1916). Наприкінці 1917 зарах. урядом до Генштабу Армії УНР, генерал-поручник, від березня 1918 – нач. відділу закордон. зв'язку 2-го генерал-квартирмейстерства. За Гетьманату – ком-р 6-го Полтав. армій. корпусу, від липня 1918 – 3-го Одеського. Після перемоги Директорії у жовтні 1918 відбув до Криму, був генералом для доручень при штабі П. Врангеля. Восени 1920 виїхав до Берліна, де очолював Т-во рос. офіцерів Генштабу, від 1938 – нач. 3-го відділу, заст. нач. Об'єдн. рос. військ. союзів у Німеччині.

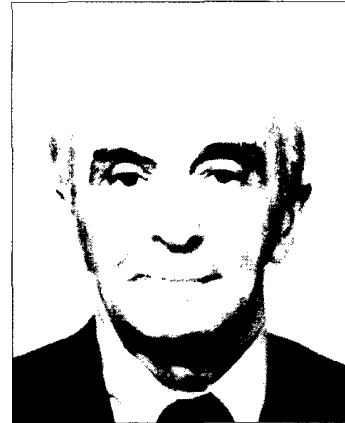
Літ.: Список Генерального штаба по состоянию на 1 июня 1914. С.-Петербург, 1914; Армия и Флот: Воен. справоч. Париж, 1928; Україна в минулому.

К.; Л., 1995. Вип. 7; Рутыч Н. Биографический справочник высших чинов Добровольческой армии и Вооруженных Сил Юга России. Москва, 1997.

К. Є. Науменко

БЕРЕЗОВСЬКИЙ

Орест Іванович (02. 12. 1909, с. П'ядики, нині Коломий. р-ну Івано-Франк. обл. – 12. 11. 1996, Львів) – віолончеліст, педагог. Закін. Коломий. г-зію (1930) та Вищий муз. ін-т у Львові (1938; кл. віолончелі П. Пшенички).

Серед його вчителів – В. Барвінський, Б. Кудрик, С. Людкевич, про котрих залишив цікаві спогади. Працював у Львові – арт. оркестру філармонії (від 1939), театру опери та балету ім. І. Франка, одночасно викладав в муз. школах. 1950 заарешт. і вивез. до Сибіру (Краснояр. край). Викладав гру на віолончелі у муз. школі м. Ачинськ. 1966 повернувся до Львова; працював в оркестрі Львів. театру опери та балету ім. І. Франка до 1969.

В. С. Грабовський

БЕРЕЗОВСЬКИЙ

Тимофій Захарович (1914, с. Цвітне, нині Олександрів. р-ну Кіровоград. обл. – 1951, там само) – військовик. Повний кавалер ордена Слави. Учасник 2-ї світ. війни. Працював на Донбасі. На фронті від 1941. Після війни повернувся у рідне село.

А. І. Шушківський

БЕРЕЗОВСЬКИЙ

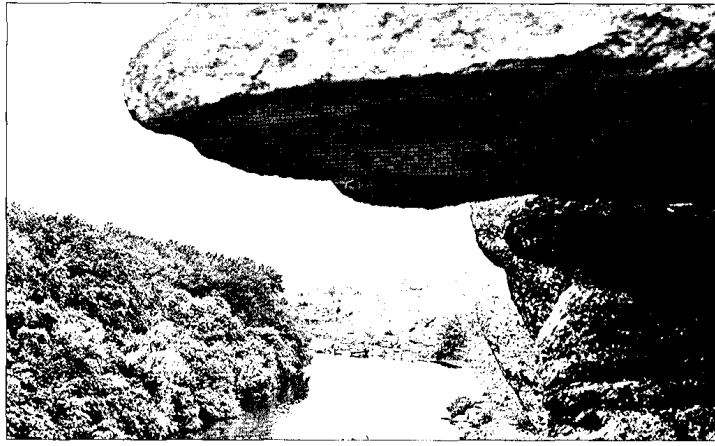
Юхим Матвійович (08. 02. 1913, с. Саврань, нині смт Одес. обл.) – військовик. Герой Рад. Союзу (1944). Учасник 2-ї світ. війни. Держ. та бойові нагороди. В армії від 1935. Закін. Моск. залізнич. технікум (1941). На фронті від 1942. Відзначився у вересні 1943 під час форсування Дніпра і захоплення плацдарму в р-ні с. Лютіж (Вишгород. р-н Київ. обл.) та у боях при звільненні пд. та зх. областей України. 1946 капітан Б. звільн. у запас. Закін. Ленінгр.

Енциклопедія Сучасної України

Том 7

Г – Ді

Київ-2007

слин. та тварин. світу. У трав'яному покриві – понад 600 видів судин. рослин, зокрема й рідкісні: астрагал дніпровський, сон чорніючий, ковила дніпровська та ін. За складом фауни Д. з. є одним з найбагатших природ. комплексів Степ. Придніпров'я. Фауна безхребетних налічує бл. 1500 видів (рідкісних – 28). Заказник – місце проживання борсука, вовка, тхора чорного, козулі, кабана. Досить висока щільність гніздування хижих птахів, зокрема сов. Від поч. 20 ст. відома колонія сірих чапель. (Див. іл. на с. 150).

В. В. Манюк

ДІБРІВСЬКИЙ ЗАКАЗНИК

– гідрологічний заказник загальнодержавного значення (від 1980). Знаходиться у Зарічнен. р-ні Рівнен. обл. Перебуває у віданні Зарічнен. лісгоспзагу і с.-г. вироб. кооперативу «Дібрівське». Пл. 873 га. Охороняються заплавні ландшафти у долині р. Стир з типовою для Укр. Полісся лучною і болот. рослинністю та озерами. Домінант. природ. геокомплексами є заболочені ліси, лісові болота, озера. У пн. частині заказника – угруповання рідкіс. виду берези із чорною корою – берези Котула. Вони трапляються по краях вільшняків та у крушиново-чорничково-сосновому лісі. Крім того, тут росте росичка проміжна, занес. до Червоної книги України, а також рідкіс. реликт. вид – шейхцерія болотна. Д. з. – місце оселення водоплав. і болот. птахів. Має стокорегулюв. та середовищ. формув. значення.

І. П. Ковальчук

«ДІБРІВСЬКИЙ КІННИЙ ЗАВОД»

Знаходиться у с. Дібрівка Миргород. р-ну Полтав. обл. Засн. 1888 великим князем Д. Романовим. Є одним з найдавніших

та найбільших центрів розведення рисистих коней в Україні, що відіграв провідну роль в удосконаленні орлов. і рос. порід, а також ваговозів. Серед найвідоміших селекц. надбань – лінії Гільдійця та Газовата рос. рисистої, Воїна, Бубенчика та Ветра орлов. порід. Нині на з-ді понад 400 голів, які є постій. учасниками перегонів на вітчизн. і закордон. іподромах. Щороку на «Д. к. з.» проводять всеукр. кінноспорт. змагання. Найбільше перемог здобули Піон, Афоризм, Гліб та Географ. Безпрецедент. в історії світ. конярства є доля Гільди, яку фашисти двічі намагалися вивезти до Німеччини, однак вона втекла і,

перейшовши Європу, повернулася в Дібрівку, за що їй за розпорядженням А. Гітлера викопало очі. 1945 рад. танкіст, колишній конюх з-ду Г. Сафронюк впізнав Гільду серед ін. коней у Берліні, після чого її повернули на «Д. к. з.». Про неї знято докум. фільм, у 1960-і рр. біля гол. будівлі з-ду їй встановлено пам'ятник. Світ. славу здобули наїзники С. Лабунець, М. Стасенко, А. Ткаченко. 1899–1900 на базі з-ду за сприяння управителя Ф. Ізмайлова досліджував проблеми штуч. осіменіння коней І. Іванов. Діє музей.

Літ.: Витт В. О. Дубровка в прошлом и настоящем // Коневодство и конный спорт. 1963. № 5; Кузнецов С. Я., Кравченко О. П., Кожевников Е. В. Дубровский конный завод (опыт селекционно-племенной работы в коннозаводстве). Москва, 1974; Лис В. Гільда // Зоря Полтавщини. 1985, 30 черв.

В. М. Самородов

Енциклопедія Сучасної України

Том 8

Дл – Дя

Додаток

А – Г

Київ-2008

ДУБРОВСЬКИЙ

Павло Михайлович (14. 01. 1857, с. Гамаліївка Глухів. пов. Черніг. губ., нині Шосткин. р-ну Сум. обл. – 30. 11. 1916, Петроград, нині С.-Петербург) – вчений-агроном. Закін. Черніг. духовну семінарію, Петров. академію с. госп-ва і лісівництва з двох спеціальностей (1882, ступ. канд. с.-г. н.). 1889–1906 – губерн. уряд. агроном, уповноважений у галузі с. госп-ва, інспектор с. госп-ва у Полтав. губ. Один з ініціаторів клопотання про дозвіл на відкриття у Полтаві громад. б-ки (1892), с.-г. курсів для вчителів та вид. ж. «Хуторянин» (1896–1906 – заст. ред.). Віце-президент (1896–1906), почес. чл. (1912) Полтав. с.-г. т-ва. На Полтавщині співпрацював з *В. Докучаєвим* та *О. Ізмаїльським*. Пропагував культивування корм. буряків, гаюляну, кукурудзи, багаторіч. бобових трав; організовував випробування нових с.-г. машин; перекладав с.-г. іноз. видання. Від 1906 – дир. Уман. уч-ща землеробства і садівництва. Згодом виїхав до Петрограда, де був ред. ж. «Сельское хозяйство и лесоводство». Склавав збірник статист.-екон. даних розвитку приват. госп-в низки повітів Курської і Тамбов. губ. (Росія).

Літ.: Павловский И. Ф. Краткий биографический словарь ученых и писателей Полтавской губернии с половины XVIII века. П., 1912; Павел Михайлович Дубровский [Некрологи] // Хуторянин. 1916. № 36–37.

В. М. Самородов

ном, Е. Майнард, Д. Ойстра-
хом, Е. Гігельсом. У репертуа-
рі – твори П. Чайковського,
Ф. Шуберта, Ф. Шопена. У
Моск. консерваторії встанов-
лено мемор. дошку Д., 2005
випущено компакт-диск з його
записами.

Літ.: Мильштейн Я. Абрам Дьяков –
музыкант-патриот // Сов. музыка.
1959. № 11; Абрам Дьяков // Лившиц А. Жизнь за Родину свою.
Москва, 1964.

М. Г. Лабінський

ДЯКОВ

Валерій Геннадійович (23. 10.
1961, Київ) – танцюрист. Засл.
арт. України (1995). Закін. хо-
реогр. студію при Держ. ан-
самблі танцю України ім. П. Вір-
ського (1980), у якому 1985–96

працював солістом. 1980–82 та
1984–85 – соліст Ансамблю піс-
ні і танцю Київ. військ. округу
Від 1997 – соліст балету Опер.
студії при Нац. муз. академії
України. Виконавець сольних
партиї у хореогр. мініатюрах і
танцях. У складі ансамблів гас-
тролював у Франції, Німеччині,
Канаді, США, Великій Британії,
Італії, Іспанії, Сирії та ін. Засн.,
кер. і педагог танц. школи для
дорослих «Hobby Dance» (засн.
у Києві, 2005), у якій навчають-
ся хореографії бл. 200 осіб.

В. Д. Туркевич

ДЯКОВ

Василь Миколайович (28. 01.
1865, м. Болхов, нині Орлов.
обл., РФ – 1923, Полтава) –
вчений-агроном. Навч. в АМ у
С.-Петербурзі, закін. Петров.
с.-г. та ліс. академію (побл.
Москви, 1889). Вчителював. Пра-
цював пом. дир. (1890–91), дир.
(1891–99) Полтав. дослід. поля,
розширив програму польових
дослідів, включивши до неї пи-
тання впливу на врожайність
с.-г. рослин пару з внесенням і
без внесення в нього гною, ча-
су підняття зябу на врожай ярих
культур, використання мінерал.
добрив у сівоzinі тощо. Одним

з перших в Україні звернув ува-
гу на перспективність свинар-
ства (брав участь в орг-ції до-
слідів зі встановлення порівнял.

ефективності відгодівлі місце-
вої та беркшир. породи сви-
ней); почав вивчати вплив по-
передників на врожайність с.-г.
культур. 1899–1904 – уповнова-
жений Мін-ва землеробства з
с.-г. частини, 1904–06 – інспектор
з с. госп-ва Тамбов. губ. (Росія).
Від 1906 – інспектор з с. госп-ва
та зав. агроном. допомоги Пол-
тав. губ.; 1910–14 – чл. прав-
ління, 1919 – бібліотекар Пол-
тав. т-ва с. госп-ва; 1920 – спів-
роб. Полтав. філії Наук. т-ва
при ВУАН; 1922–23 – консуль-
тант Полтав. упр. Уккредгосп-
тресту з орг-ції відділу рільни-
цтва на Всерос. с.-г. виставці у
Москві.

Пр.: Результаты опытов по откорму
свиней на мясо (1891–1892 гг.). П.,
1893; Люцерна и другие многолетние
травы по опытам на Полтавском
Опытном Поле. П., 1898; Отчет инспек-
тора в Полтавской губернии. С.-Петер-
бург, 1912.

Літ.: Ісаєва С. Василь Миколайович
Дьяков // Село полтав. 1994, 20 жовт.

В. М. Самородов

ДЯКОВ

Володимир Анатолійович (Дя-
ков Владимир Анатольевич;
14. 07. 1919, с. Бакали Казан.
губ., нині Респ. Татарстан, РФ –
16. 11. 1995, Москва) – росій-
ський історик-славіст, архівіст.
Д-р істор. н. (1966), іноз. чл.
Польс. АН. Учасник 2-ї світ. вій-
ни. Бойові нагороди. Закін.
Моск. історико-архів. ін-т (1947).
Перебував на військ. службі
(1941–52); працював у Моск.
обл. пед. ін-ті (1954–57); Військ.-
істор. архіві (1957–58); Гол. ар-
хів. упр. при РМ СРСР (1958–
59); від 1960 – в Ін-ті слов'я-
нознавства РАН (Москва): зав.
сектору, пров. н. с. Досліджу-
вав проблеми рос. і польс. (у
його контексті й укр.) визв. ру-
хів, зокрема рев. зв'язки Т. Шев-
ченка; питання експлуатації ідеї
слов'ян. єдності Рос. імперією;

Енциклопедія Сучасної України

Том 10

З – Зор

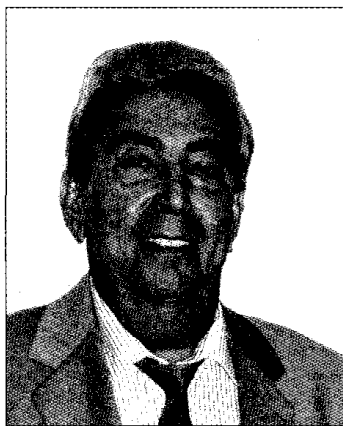
Київ-2010

міру, Тянь-Шаню, Альп і Кордильєр, а також низку першосходжень, під час яких були присвоєні імена раніше непідкор. вершинам: пікам І. Франка (5442 м), Лесі Українки (5387 м), І. Бабушкіна (6200 м), Г. Петровського (4700 м) та ін. Організатор і кер. понад 100 високогір. виїздів, зборів, альпініад, серед них – понад 20 висот. експедицій на Памір, Тянь-Шань, побував на всіх семитисячниках СРСР («Сніговий барс», 1970). 1964 керував ювіл. сходженням на пік Шевченка у Центр. Кавказі з установленням на його вершині найвищого у світі пам'ятника Т. Шевченку. Багатораз. чемпіон України з альпінізму. Від 1965 – голова Федерації альпінізму і скелелазіння (ФАіС) Дніпроп. обл. Від 1996 – член Молодіж. комісії Всесвіт. спілки альпініст. асоціацій (UIAA). 1996–2003 очолював Комісію у справах молоді ФАіС.

А. І. Клокова

ЗАЙДМАН

Олександр Юрійович (19. 05. 1941, м. Березівка Одес. обл.) – тренер (велоспорт). Засл. тренер України (1971) та СРСР

(1972). Закін. Одес. пед. ін-т (1971). Працював тренером Одес. обл. ради спорт. т-в «Динамо» (1965–71) та «Спартак» (1971–77; водночас дир.), 9-го СКА «Одеса» (1978–94). Відтоді – у м. Лос-Анджелес (шт. Каліфорнія, США). Підготував Ю. Лупаленку, В. Семенця.

В. П. Осадчий

ЗАЙКЕВИЧ

Анастасій Егорович (1842, х. Матяшівський, нині с. Матяшівка Лубен. р-ну Полтав. обл. – грудень 1931, м. Лубни) – вчений-агроном, фізіолог рослин, етнограф. Герой Праці (1930). Закін. Київ. військ. уч-ще, Новорос. ун-т в Одесі (1870), де був залиш. для підготовки до професор. звання. 1872–74 пере-

бував у наук. відрядженні за кордоном. Від 1876 працював у Харків. ун-ті: 1877–1915 – зав. каф. агрономії, організував агроном. лаб.; 1915–30 – зав. відділу рільництва Солониц. селекц. дослід. станції (Лубен. р-н). 1916 – співзасн. Лубен. дослід. станції лікар. рослин (нині Дослідна станція лікар. рослин Ін-ту агроекології і біотехнології УААН). Почес. чл. Полтав. с.-г. т-ва (1886). Впродовж 1881–93 створив 33 дослід. поля у різних губ.; брав участь в орг-ції мережі дослід. полів Всерос. т-ва цукровиків. 1891 розробив перший програм. документ, який визначав розвиток буряківництва, зокрема такі його засади, як рядкове внесення суперфосфату, селекція й насінництво цукр., напівцукр. та корм. буряків. Вивчав фізіологію дихання коріння рослин. Співатор сорту люцерни Грімм–Зайкевича та автор сорту м'яти Мітчам. Записував нар. пісні Лубенщини для М. Лисенка, пропагував творчість Т. Шевченка. Досліджував гончарні промисли, видав працю «Мотивы малороссийского орнамента гончарного производства» (П., 1883). Співзасн. Миргород. керам. технікуму (1896). Ім'ям З. названо вулицю в Полтаві, на будівлі гол. корпусу Полтав. ін-ту агропром. вироб-ва відкрито мемор. дошку.

Пр.: Опытные поля (Харьковского сельскохозяйственного общества за 1881–1888 гг.): Краткий отчет о результатах, полученных на опытных полях Харьковского общества сельского хозяйства за период их деятельности с 1881 по 1888 года. Х., 1888; Отчет о работах, произведенных на опытных полях (Морочанское опытное поле). Х., 1889 (співавт.); Задачи исследований в области культуры сахарной свеклы и их организация. Х., 1891; Агрономия как наука вообще и университетская в частности. Х., 1891; К вопросу о выборе сортов кормовой свеклы // Хуторянин. 1913. № 8.

Літ.: Чикаленко Є. Спогади (1861–1907). Л., 1925; Рабинович В. Проф. А. Е. Зайкевич (К 95-летию со дня рожд.) // СиС. 1938. № 1; Иванов С. З. Анастасий Егорович Зайкевич: Истор.-биограф. очерк. Х., 1959; Орловский М. І., Кузьмич С. І. До 125-річчя з дня народження А. Є. Зайкевича // ВСГН. 1967. № 12; Волков В. А., Куликова М. В. Российская профессура. XVIII – начало XX вв. Биологические и медико-биологические науки: Биограф. слов. С.-Петербург, 2003; Липшиц.

В. М. Самородов

ЗАЙКО

Микола Никифорович (09(22). 03. 1908, м. Актюбинськ, нині Казахстан – 25. 12. 1991, Київ) – патофізіолог. Д-р мед. н. (1950),

Енциклопедія Сучасної України

Том 11

Зор – Как

Київ-2011

Д. Іваненко з дружиною

друкував власні фейлетони, театр. рецензії тощо. Автор подорож. кн. «Летний отдых» (П., 1899); зб. «Записки и воспоминания» (1909; П., 2002), у якій зафіксовано події громад.-культур. життя Полтави 1888–1908, відображено діяльність різних орг-цій і т.-в. Після більшов. перевороту 1917 викладав рос. і укр. літ-ри у трудових школах. 1927 переїхав до Харкова, а згодом – до Києва. Написав істор. повість для дітей «Івась Хмельниченко» (1928). Помер в евакуації.

П. П. Ротач, В. В. Скобельський

ІВАНЕНКО

Євдокія Фомівна (1907 – ?) – біохімік. Д-р біол. н. (1955), проф. (1956). Народилася і померла на Донеччині. Закін. Ленінгр. ун-т (нині С.-Петербург). Від 1952 працювала у Харків. фармацевт. ін-ті: від 1956 – зав. каф. біохімії; від 1961 – у Ленінгр. ун-ті; від 1973 – у Донец. ун-ті. Вивчала проблеми нейрохімії, функціон. біохімії нерв. системи, вплив наркотич. і снодій. засобів на вуглеводневий та азотистий обмін у головному мозку й печінці.

Пр.: Влияние наркоза на содержание гликогена в головном мозгу // Бюл. эксперим. биологии и медицины. 1942. Т. 14, вып. 5–6 (співавт.); Биохимия витаминов: Учеб. пособ. К., 1970; Биохимия мозга при наркозе. Ленинград, 1972; Важнейшие аспекты изучения метаболизма в живом организме: Учеб. пособ. Д., 1981 (співавт.); Обмен веществ и его регуляция в тканях человека и животных: Учеб. пособ. Д., 1982 (співавт.).

О. І. Мікуліна, І. В. Пасько

ІВАНЕНКО

Іван Дем'янович (26. 05. 1907, с. Самійлівка, нині Близнюків. р-ну Харків. обл. – 20. 11. 1975, Полтава) – зоолог. Д-р біол. н. (1959), проф. (1960). Закін. Харків. ун-т (1932). Від 1935 працював у Бердян. і Херсон. пед., Херсон. с.-г. ін-тах, Таджиц. ун-ті (Сталінабад, нині Душан-

бе); 1962–74 – зав. каф. зоології Полтав. пед. ін-ту. Досліджував морфогенез тварин, структуру біоценозів Степу та Лісостепу УРСР. Описав закономірності формотворення тварин, зумовлені середовищем.

Пр.: Матеріали до вивчення біоценозів заповідного степу Асканія Нова // Про ценотичні системи хребетних тварин: Пр. Н.-д. зоол.-біол. ін-ту Харків. ун-ту. 1936; К вопросу об изменениях в животном населении степи под влиянием агрокультуры // ЗЖ. 1938. Т. 17, вып. 5; О гибели некоторых видов птиц на юге Украины // Природа. 1940. № 10; О численно прогрессирующих видах птиц в древесных насаждениях степи // ЗЖ. 1955. Т. 34, вып. 2; Постнатальное развитие кабана в связи с условиями внешней среды. Сталинабад, 1956.

Літ.: Решетник Е. Г. Памяти Ивана Демьяновича Иваненко // Актуал. пит. збереження і відновлення степ. екосистем. Асканія-Нова, 1998; Закалюжний В. М. Слово про вчителя // Проблеми відтворення та охорони біорізноманіття України. П., 2007.

В. М. Самородов

ІВАНЕНКО

Ірина Олександрівна (08. 09. 1939, Харків – 29. 03. 2002, Київ) – архітектор-реставратор. Держ. премія України ім. Т. Шевченка (1983). Закін. Київ. худож.

ін-т (1966). Працювала 1967–2002 в ін-ті «УкрНДІпроектреставрація» (Київ): 1980–89 та 1992–2002 – гол. архітектор проєктів, 1989–92 – зав. комплекс. реставрац.-архіт. майстерні. Серед реаліз. проєктів – реставрація фортеці у м. Біл-

ремонту споруд та облаштування відкритих склад. майданчиків тощо. Потужність переробки вантажів зросла до 7,5 млн т щороку. Соц. сфера: гуртожиток, готель, дитсадок, їдальня, магазини, ресторан, база відпочинку на березі оз. Ялпуг. Підпр-во постійно надає благодійну матері. допомогу малозабезпеч. категорії насел., інвалідам, дит. дошкіль. та мед. закладам тощо. Кількість працівників (2009) – 2520 осіб. Портом керували К. Боженко (1944–55), А. Кисельов (1955–68), Б. Щербина (1968–73), О. Кузнецов (1973–80), О. Техов (1980–87), від 1987 нач. – В. Котельний.

О. В. Срібний

ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ

Олександр Олексійович (22. 02 (06. 03). 1851, Петров. пов. Саратов. губ., Росія – 19. 10(01. 11). 1914) – вчений-агроном, ґрунтознавець. Закін. Петров. землероб. і ліс. академію (Москва, 1875), де відтоді й працював. Від 1879 викладав та очолював навч. ферму в Херсон. землероб. уч-щі. 1881–83 за дорученням Харків. с.-г. т-ва досліджував особливості травосіяння у 6-ти пов. Харків. губ. 1883 переїхав до Полтав. губ., був управляючим окремого госп-ва, згодом – маєтками князя В. Кочубея (до 1896), де організував метеорол. станцію й агроном. лаб., 1901–11 – великого князя Михайла Олександровича. 1884 брав участь у створенні Полтав. дослід. поля (нині ін-т агропром. вироб-ва НААНУ). Чл. Вільного екон. т-ва (1888). Віцепрезидент (1890–96), почес. чл. (від 1899) Полтав. с.-г. т-ва. Учасник експедиції з ґрунт.-геол. вивчення Полтав. губ. під кер-вом В. Докучаєва як розробник заходів з поліпшення степ. землеробства. Його праці з проблем водного режиму чорноземів відзнач. Макар'єв. премією С.-Петербур. АН (1897), золотими медалями Вільного екон., Моск. та Полтав. с.-г. т-в. Розробив методику пошарового відбору ґрунту на глиб. понад 2 м для визначення вологості, а також буровий інструмент, експонований 1900 на всесвіт. виставці у Парижі. Вивчав питання фітопатології та ентомології. У 1890-х рр. заклав низку лісо-смуг, одна з яких існує і нині як ботан. пам'ятка природи у с. Дячкове Дикан. р-ну Полтав. обл. На приміщенні гол. кор-

пусу Полтав. ін-ту агропром. вироб-ва НААНУ І. відкрито мемор. дошку.

Пр.: Влажность почвы в связи с культурным ее состоянием. С.-Петербург, 1882; Влажность почвы и грунтовая вода в связи с рельефом местности и культурным состоянием поверхности почвы. П., 1894; Избранные сочинения. Москва, 1949.

Літ.: А. А. Измаильский: Некролог // Почвоведение. 1916. № 3; Гриб М. І. Що зробив для розвитку землеробства Полтавського краю О. О. Измаильський? // Наш рідний край. П., 1991. Вип. 8; В. В. Докучаев і Полтавщина: факти, документи, бібліографія. П., 2007; Биологи; Лишниц.

В. М. Самородов

ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ РАЙОН

– район, що знаходиться у південно-західній частині Одеської області. Межує на Пд. зі сторони Дунаю з Румунією, на Зх. – з Реній., на Зх. і Пн. – з Болград., на Пн. – з Арциз., на Сх. – з Кілій. р-нами Одес. обл. Утвор. 1954. Пл. 1,2 тис. км². Насел. 54 692 особи (2001, складає 96,9 % до 1989): українців – 28,9 %, болгар – 27 %, молдаван – 26,7 %, росіян – 16,1 %. У складі р-ну – смт Суворове та 22 сільс. насел. пункти. Адм. центр – місто обл. значення *Ізмаїл*. Залізничні ст.: Ізмаїл, Катлабуг, Ташбунар. Лежить на Причорномор. низовині.

Палац спорту в с. Кам'янка

Поверхня – плоска і полого-хвиляста алювіально-лиманна лесова рівнина, розчленована долинами та балками. Є поклади бутового каменю, щебеню, глини. Багато озер (Ялпуг, Кугурлуй, Китай, Катлабуг). Ґрунт. покрив складають чорноземи пд. малогумусні та слабогумусовані, у заплаві Дунаю – лучні та лучно-болотні, дернові оглеєні та ін. ґрунти. Збереглася природна рослинність (у заплаві Дунаю). Пл. ліс. насаджень 2,9 тис. га. Об'єкти природно-заповід. фонду: регіон. ландшафт. парк «Ізмаїльські острови», ландшафт. заказник «Лунг» (обидва – місц. значення). Ізмаїльщина – край з традиційно великим багатогалуз. с. госп-вом і перероб. вироб-вом. Пл. орних земель 78 тис. га. Діють зрошувал. системами. С. госп-во спеціалізується